

Nr 289.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag om upphävande av 11 § civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442) m. m.; given Stockholms slott den 8 april 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* godkänna härvid fogat förslag till kungörelse angående upphävande av 11 § civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442), *dels ock* bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g
till
**kungörelse angående upphävande av 11 § civila tjänstepensions-
reglementet den 30 juni 1934 (nr 442).**

Härigenom förordnas, att 11 § civila tjänstepensionsreglementet skall upphöra att gälla.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1938.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 april 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, social-, ecklesiastik-, jordbruks- och handelsdepartementen anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss:

Vid framläggande denna dag av förslag om ändring i vissa delar av 1907 års lag angående civila tjänst innehavares rätt till pension har jag förordat, att 11 § nämnda lag, innehållande föreskrifter om fondering av pensionsavgifter samt om ianspråktagande av fonderade medel för pensionsutgifter, skall upphävas. I anslutning till vad jag därvid anfört, får jag nu föreslå, att jämväl motsvarande föreskrift — 11 § — i civila tjänstepensionsreglementet måtte upphävas. I samband härmed får jag framhålla, att vissa väsentligen formella jämkningar av civila tjänstepensionsreglementets stadganden kunna föranledas av de ändrade pensionsbestämmelser för lärare vid folk- och småskolor m. fl., som jag tidigare i dag förordat. Dessa jämkningar lära emellertid utan olägenhet kunna anstå i avbidan på den mera omfattande revision av tjänstepensionsreglementet, som blir nödvändig därest allmän lönereglering i enlighet med Kungl. Maj:ts förut inför riksdagen framlagda förslag genomföres från och med den 1 juli 1939.

Enligt 22 § 1 mom. civila tjänstepensionsreglementet är tjänsteman, som avgår från tjänsten utan rätt att komma i åtnjutande av pension, från och med avgången försäkrad till erhållande av uppskjuten livränta till det belopp för år räknat, som enligt försäkringsteknisk beräkning svarar mot den intjänta pensionen. Vid beräkning av intjänt pension tillämpas en tjänst-ålder för hel pension av trettio år och en pensionsålder, utgörande 63 år för befattning, beträffande vilken pensionsunderlaget ej överstiger 2,436 kronor för man och 2,304 kronor för kvinna, samt 65 år för annan befattning. Därest antalet tjänstår vid avgången understiger trettio, minskas den intjänta pensionen med två procent för varje felande helt tjänstår.

I proposition nr 204 till årets riksdag angående omorganisation av konsthögskolan m. m. har på föredragning av chefen för ecklesiastikdepartementet i enlighet med ett av akademien för de fria konsterna framlagt förslag

föreslagits, att vid konsthögskolan från och med den 1 juli 1938 skola inrättas sju såsom arvodestjänster anordnade professurer, en i arkitektur, fyra i målning, en i teckning och en i skulptur, tillsatta av Kungl. Maj:t på en tid av 10 år och utan möjlighet till förlängning av mandattiden. Arvodet för professorn i arkitektur föreslås till 11,940 kronor för år samt för övriga professorer till 9,060 kronor. Dessa arvoden motsvara lönen å G-ort i högsta löneklassen i lönegrad B 30 respektive B 24. Med professur förordas skola följa rätt att vid 65 års ålder erhålla uppskjuten pension enligt samma regler, som gälla för uppskjuten livränta enligt civila tjänstepensionsreglementet, dock att avdrag för felande tjänstår icke skall förekomma.

I anslutning härtill anförde chefen för ecklesiastikdepartementet efter samråd med mig följande:

Då enligt hittillsvarande principer pensionsrätt icke i någon form tillerkänts andra arvodestjänster än sådana, som i avlöningsreglementet upptagits såsom ordinarie befattningar, vilka tillsätts medelst förordnande på viss tid eller tills vidare, lärar för att förläna den ifrågavarande anordningen önskvärd stadga åtgärd böra vidtagas för befattningarnas upptagande i avlöningsreglementet såsom ordinarie förordnandetjänster, med bevarande givetvis av de särdrag beträffande befattningarnas konstruktion, som här tillstyrks såsom påkallade av särskilda förhållanden. En sådan åtgärd synes utan svårighet låta sig genomföra inom ramen av det förslag till civilt avlöningsreglemente, som nyligen avgivits av 1936 års lönekommitté och som torde komma att läggas till grund för proposition till innevarande års riksdag. I nämnda förslag har nämligen upptagits en särskild avdelning, avsedd att innehålla avlöningsbestämmelser för ordinarie tjänstemän, för vilka de allmänna löneplanerna icke lämpa sig eller beträffande vilka eljest lönebestämmelser, avvikande från de i reglementet intagna huvudbestämmelserna för tjänstemän i allmänhet, kunna vara erforderliga. Åt 1936 års lönekommitté torde böra uppdragas att upprätta förslag till de lönebestämmelser, som sålunda böra meddelas för ifrågavarande tjänstemän. I avvaktan på ett sådant mera definitivt reglerande av lönevillkoren torde provisoriska föreskrifter i erforderliga hänseenden, såsom beträffande avdrag vid sjukledighet, vikariatsersättning m. m., få utfärdas av Kungl. Maj:t. Likaledes torde, i avvaktan på meddelande i vederbörande pensionsförfattningar av bestämmelser om befattningshavarnas rätt till uppskjuten tjänstepension, denna rätt provisoriskt få regleras genom särskilda fristående bestämmelser. I samband med ett definitivt ordnande av rätten till uppskjuten tjänstepension torde böra tagas i övervägande, i vad mån och på vad sätt denna rätt bör kompletteras med en liknande anordning i fråga om familjepension.

Därest här avsedda befattningshavare sålunda tillerkännas tjänstepensionsrätt, böra tjänstepensionsunderlagen för dem motsvara de för lönegraderna B 30 respektive B 24 gällande. Förslag torde nu böra föreläggas riksdagen att, med godkännande av att tjänstepensionsrätten anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen nr 204 förordats, bemyndiga Kungl. Maj:t meddela erforderliga provisoriska bestämmelser i ämnet. Dessa synas kunna begränsas till ett stadgande om skyldighet för befattningshavarna att vidkännas vederbörliga tjänstepensionsavdrag från och med den 1 juli 1938.

Sedan 1937 års riksdag beslutat, att staten skulle från och med den 1 juli 1938 under vissa förutsättningar övertaga ansvaret för dövstumundervisningsväsendets fortsatta uppehållande, har förslag om, bland annat, de statliga dövstumskolornas personal och dennas löneställning genom proposition nr 212 förelagts årets riksdag. I nämnda proposition föreslås, att bestämmelserna i avlöningsreglementet för ordinarie lärare vid statens undervisningsväsende skola göras tillämpliga å lärare vid statens dövstumskolor ävensom att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall äga tillämpning å husmödrar och sjuksköterskor vid angivna skolor samt å dövstumpräster och dövstumkonsulenter, allt från och med den 1 juli 1938.

Vid bifall härtill böra ifrågasvarande befattningshavare underkastas civila tjänstepensionsreglementet, därvid dock, vad angår lärarna, de särskilda bestämmelser som meddelats i kungörelsen den 4 januari 1938 (nr 3) angående utsträckt tillämpning av reglementet böra lända till efterrättelse. För närvarande äger lärare vid av staten understödd anstalt för vård och undervisning av dövstumma pensionsrätt i statens pensionsanstalt. Det samma gäller i fråga om vissa husmödrar och sjuksköterskor samt dövstumpräster. Enligt vad som uttrönts, kan i vissa fall en sådan befattningshavare komma att vid övergång i statlig tjänst lida minskning i pensionsförmånerna. I anslutning till vad i propositionen nr 212 föreslagits för det fall att befattningshavaren lider minskning i löneförmånerna, torde det få överlåtas åt Kungl. Maj:t att besluta, huruvida och med vilket belopp kompensation för dylik minskning i pensionsförmånerna må utgå. Härtill bör riksdagens be-myndigande inhämtas.

I proposition nr 151 till årets riksdag har Kungl. Maj:t, bland annat, föreslagit, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med den 1 juli 1938 äga tillämpning å de ordinarie befattningshavarna vid statens skyddshem. Tjänstemannapersonalen vid dessa skyddshem, av vilken en del för närvarande äger pensionsrätt i statens pensionsanstalt, blir vid bifall härtill underkastad civila tjänstepensionsreglementets bestämmelser.

Bilagan A vid civila tjänstepensionsreglementet, däri angivas de i 14 § 1 mom. i reglementet avsedda ordinarie befattningar, beträffande vilka det för hel pension erforderliga antalet tjänstår utgör tjugufem, bör i vissa hänseenden ändras.

Vid min anmälan i föl av förslag om ändring i vissa delar av civila tjänstepensionsreglementet (proposition nr 305) framhöll jag, att anledning torde förefinnas att beträffande vissa befattningshavargrupper, som år 1937 lönerulerades, överväga särskilda föreskrifter i fråga om tjänst- och pensionsålder. Innan slutlig ståndpunkt fattades i dessa frågor, borde dock, framhöll jag vidare, närmare utredning verkställas. Jag förordade fördenskull, att uppdrag meddelades statskontoret att utföra sådan utredning. Kungl. Maj:t och riksdagen framställde icke någon erinran däremot. Efter det dylikt

uppdrag lämnats statskontoret har ämbetsverket i skrivelse den 7 mars 1938 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta att i bilagan A vid civila tjänstepensionsreglementet måtte införas befattningarna såsom föreståndare för fotografiska centrallaboratoriet vid försvarsstabens, professor vid försvarsväsendets kemiska anstalt och lappfogde. Vad statskontoret sålunda föreslagit anser jag mig böra förorda.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln, punkten 100, föreslagit, att andre lärarbefattningarna vid tekniska gymnasiet i Göteborg från och med den 1 juli 1938 uteslutas ur gymnasiets personalförteckning. Förslaget har bifallits av riksdagen. Ifrågavarande befattningar böra följaktligen utgå ur bilagan A.

Vidare har Kungl. Maj:t under samma huvudtitel, punkten 212, föreslagit uppförande å ordinarie stat vid gymnastiska centralinstitutet från och med den 1 januari 1939 av en professorsbefattning i kroppsövningarnas fysiologi och hygien i lönegraden B 30. För befattningen torde det för hel pension erforderliga antalet tjänstår böra bestämmas till 25.

Därjämte har Kungl. Maj:t i proposition nr 204 föreslagit, att den nuvarande lärarbefattningen i etsning vid akademien för de fria konsterna från och med den 1 juli 1938 omändras till en befattning såsom föreståndare för skolan för grafisk konst, tillika lärare i grafisk konst. Härav påkallad förändring bör vidtagas i bilagan A.

Kungl. Maj:t har dessutom i propositionen nr 212 beträffande statens läroanstalter för dövstumma från och med den 1 juli 1938 upptagit befattningar såsom sjuksköterska i lönegraden B 6. I likhet med vad som gäller för motsvarande befattningar inom vissa andra förvaltningsområden torde det för ifrågavarande befattningar böra föreskrivas 25 tjänstår för erhållande av hel pension.

Slutligen har Kungl. Maj:t i proposition nr 238 föreslagit uppförande å ordinarie stat vid statens elektriska inspektion från och med den 1 juli 1938 av assistenterna vid nämnda inspektion med placering i lönegraden B 21. Då det för hel pension erforderliga antalet tjänstår för statsinspektörerna över elektriska starkströmsanläggningar fastställts till 25, torde detsamma böra gälla jämväl beträffande assistenterna.

Beträffande *bilagan B*, däri angives pensionsåldern för innehavare av vissa ordinarie befattningar, påkallas ändringar på sätt framgår av följande redogörelse.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, punkten 40, föreslagit uppförande å pensionsstyrelsens ordinarie stat från och med den 1 juli 1938 av en befattning såsom värmeledningsskötare, tillika reparatör, i lönegraden B 8. Förslaget har bifallits av riksdagen.

Vidare har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln föreslagit uppförande å ordinarie stat från och med den 1 juli 1938 *dels* under punkten 48 av en preparator i lönegraden B 10 vid statens historiska museum, *dels ock* under punkten 95 av ett kameralbiträde i lönegraden B 8 vid tekniska högskolan. Nämnda förslag ha bifallits av riksdagen.

Såsom förut framhållits har i proposition nr 151 framlagts förslag rörande löne reglering från och med den 1 juli 1938 för ordinarie befattningshavare vid skyddshemmen. Förslaget upptager följande befattningar med placering i högre lönegrad än B 12, nämligen assistenter, folkskollärare och föreståndarinnor i lönegraden B 19, folkskollärarynnor i lönegraden B 18, avdelningsföreståndarinna i lönegraden B 17 samt lärarinnor i hushållsgöromål, lärarinnor i kvinnlig slöjd och lärarinnor i lanthushållsgöromål i lönegraden B 15. Propositionen har numera bifallits av riksdagen. I skrivelse den 29 mars 1938, varöver statskontoret avgivit utlåtande den 7 april 1938 har socialstyrelsen framlagt förslag rörande pensionsålder för personalen vid skyddshemmen. Därjämte har föreningen Ledare vid svenska skyddshem inkommit med en skrift i ämnet. Enligt socialstyrelsens förslag, som biträts av föreningen, skulle pensionsåldern utgöra högst 60 år. Statskontoret åter har förordat samma pensionsålder, som kunde bliva bestämd för folkskollärare.

I förut omförmälda proposition nr 212 har Kungl. Maj:t föreslagit uppförande å ordinarie stat vid statens läroanstalter för dövstumma från och med den 1 juli 1938 av befattningar såsom sjuksköterska i lönegraden B 6.

Vidare har Kungl. Maj:t i proposition nr 225 framlagt förslag till löne reglering från och med den 1 januari 1939 för skoglig personal hos stiftsnämnderna. Enligt propositionen skall å ordinarie stat uppföras befattningar såsom stiftsjägmästare i lönegraden B 27.

Därjämte har Kungl. Maj:t i proposition nr 226 föreslagit uppförande å ordinarie stat vid statens veterinärbakteriologiska anstalt från och med den 1 juli 1938 av en befattning såsom kontorist i lönegraden B 9.

Ytterligare må framhållas, att Kungl. Maj:t i proposition nr 231 föreslagit, att å ordinarie stat vid yrkesinspektionen måtte från och med den 1 januari 1939 upptagas befattningar såsom förste distriktsingenjör i lönegraden B 24 och distriktsingenjör i lönegraden B 21. Förslaget innebär, att de nuvarande befattningarna såsom yrkesinspektörsassistent skola utgå ur yrkesinspektionens personalförteckning.

I skrivelse den 8 november 1937 har medicinalstyrelsen framlagt förslag rörande pensionsålder för följande ordinarie befattningar vid statens bakteriologiska laboratorium, nämligen förste laboratoriebiträde i lönegraden B 11, preparator i lönegraden B 10, maskinist i lönegraden B 8 och laboratoriebiträde i lönegraden B 7.

I likhet med vad fallet är med andra motsvarande eller jämförbara befattningar torde pensionsåldern för nu nämnda ordinarie tjänster böra bestämmas till 63 levnadsår, med undantag dock för befattningarna vid skyddshemmen, för vilka arbetets art synes kräva att pensionsåldern bestämmas till 60 år, och sjuksköterskebefattningarna vid statens läroanstalter för dövstumma, för vilka pensionsåldern i likhet med vad som gäller för andra sjuksköterskebefattningar torde böra bestämmas till 55 levnadsår.

Såsom jag förut framhållit, ha lappfogdetjänsterna löne reglerats från och

med den 1 juli 1937. I enlighet med statskontorets förslag i skrivelsen den 7 mars 1938 tillstyrker jag, att pensionsåldern för nämnda tjänster bestämmas till 60 levnadsår.

I detta sammanhang torde jag även få beröra vissa spörsmål rörande pensionsåldern för befattningshavare, som icke böra upptagas i bilagan B till tjänstepensionsreglementet.

Kungl. Maj:t har i förenämnda kungörelse den 4 januari 1938 (nr 3) angående utsträckt tillämpning av civila tjänstepensionsreglementet meddelat bestämmelser bland annat rörande pensionsåldern för ordinarie lärare, som är underkastad föreskrifterna i avlöningsreglementet för ordinarie lärare vid statens undervisningsväsende. Med hänsyn till förslaget till innevarande års riksdag rörande lönereglering för lärare vid statens läroanstalter för dövstumma (proposition nr 212) bör kungörelsen kompletteras med föreskrifter i fråga om pensionsåldern för sistnämnda lärare. Jag förordar därvid, att i anslutning till vad som gäller vid läroanstalterna för blinda pensionsåldern bestämmas för kvinnlig lärare i kunskapsämne till 60 år och för övriga lärare till 63 år. Vidare har Kungl. Maj:t i proposition nr 279 föreslagit en pensionsålder av 63 år för lärare vid folkskolor. I anslutning till ett av skolöverstyrelsen i utlåtande den 30 mars 1938 framlagt förslag tillstyrker jag, att föreskrift om samma pensionsålder för övningsskollärare vid seminarierna meddelas i nämnda kungörelse. För övningsskollärarna gäller nu en pensionsålder av 60 år. Några övergångsbestämmelser torde dock icke erfordras.

I överensstämmelse med vad jag först anförde, har inom finansdepartementet upprättats förslag till *kungörelse angående upphävande av 11 § civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442)*.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna berörda förslag till kungörelse,

dels, med godkännande av de grunder för tjänstepensionsrätt åt vissa professorer vid konsthögskolan som i det föregående angivits, bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela provisoriska bestämmelser beträffande skyldighet för befattningshavarna att vidkännas tjänstepensionsavdrag,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t besluta, huruvida och med vilket belopp kompensation för minskning i pensionsförmåner må utgå till sådan befattningshavare vid läroanstalt för dövstumma, som i samband med dövstumundervisningsväsendets förstatligande övergått i statstjänst,

dels ock besluta

att i den vid civila tjänstepensionsreglementet såsom bilaga A fogade förteckningen, angivande ordinarie befattningar, beträffande vilka det för hel pension erforderliga antalet tjänst-

år utgör tjugufem, skola införas befattningar såsom föreståndare för fotografiska centrallaboratoriet vid försvarsstaben, professor vid försvarsväsendets kemiska anstalt, lappfogde, professor vid gymnastiska centralinstitutet, sjuksköterska vid statens läroanstalter för dövstumma och assistent vid statens elektriska inspektion ävensom i övrigt vidtagas av mig förordade förändringar,

att ur den vid samma reglemente såsom bilaga B fogade åldersförteckningen skall utgå befattning såsom yrkesinspektörsassistent samt att i samma åldersförteckning skola införas följande befattningar, nämligen:

värmeledningsskötare, tillika reparatör, vid pensionsstyrelsen,

preparator vid statens historiska museum,

kameralbiträde vid tekniska högskolan,

stiftsjägmästare,

kontorist vid statens veterinärbakteriologiska anstalt,

förste distriktsingenjör och distriktsingenjör vid yrkesinspektionen,

förste laboratoriebiträde, preparator, maskinist och laboratoriebiträde vid statens bakteriologiska laboratorium,

samtliga med en pensionsålder av 63 levnadsår,

assistent, folkskollärare, föreståndarinna, folkskollärrinna, avdelningsföreståndarinna, lärarinna i hushållsgöromål, lärarinna i kvinnlig slöjd och lärarinna i lanthushållsgöromål vid skyddshemmen samt lappfogde med en pensionsålder av 60 levnadsår, ävensom

sjuksköterska vid statens läroanstalter för dövstumma med en pensionsålder av 55 levnadsår,

samt att pensionsåldern skall utgöra 60 år för kvinnlig lärare i kunskapsämne vid statens läroanstalter för dövstumma och 63 år för övriga lärare vid nämnda anstalter ävensom för övningsskollärare vid högre lärarinneseminarier, folkskoleseminarierna och småskoleseminarierna.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

P. J. Arrhenius.

